

Εύρισκονται κι' οί δύο σφιχτά ένωμένοι,
Χίλια φιλιὰ στὸ στόμα τοῦ προσφέρει,
Ἐναίσθητος ὡστὸσο ὁ Τάσος μένει
Καὶ μιὰ φωνή νὰ βγάλῃ πλειά δὲν ξέρει.
Τόσο σφιχτά εὐρίσκονται δεμένοι,
Ποῦ γιὰ νὰ ἰδῇ προβαίνει κάθε ἀστέρι,
Κι' ὅσα φιλιὰ στὸ πρόσωπο τοῦ δίνει,
Τέσ' ἀχνάρια τῆς κόλασις τ' ἀφίνει.

Ἐνῶ τὸ νὺ φιλεῖ νάσου γροικᾷ
Ὁ δυστυχὴς τὴν κόλασι σιμά του,
Κάνει νὰ φύγῃ, ἐκείνῃ τὸν βαστάει
Ποῦ πνίγεται ἡ φωνὴ στὸ λάρυγγά του·
Ὅσον αὐτὸς περσότερο βογγᾷ
Τόσον ἀφρίζει ἡ κόλασι μπροστά του·
Στὴ χλαγὸν μιὰ θύρα ἀνοίγονκλειέται
Καὶ ἡ θρησκεία μ' ἓνα σταυρὸ πετιέται.

Ἐμπρὸς εἰς τὸν Τορκουάτο εὐθὺς ἐστάθη
Κινώντας τὸ σταυρὸ μ' ἀνησυχία,
Μέλις τὴν εἶδε ἡ κόλασις ἐχάθη
Καὶ στὸ πλευρὸ τοῦ ἐκάθησε ἡ θρησκεία,
Ὁ δυσχυχῆς μεσ' στῆς καρδιάς τὰ βάθη
Βρίσκει ποῦ τῇ θωρεῖ, λίγη ἡσυχία
Κ' ἓνα δάκρυ στὸ μάτι του προβαίνει
Πῶς χωρὶς μιὰ παρηγοριά δὲ μένει.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΟΚΗΣ

VICTORIEN SARDOU

Η ΟΒΙΣ

(Πρωτοχρονιάτικο διήγημα.)

ΠΡΩΤΗ τοῦ ἔτους καὶ τὰ πρωτοχρονιάτικα
δῶρα μοῦ ἐνεβύμιναν ἐν ἐπιστάδιον τῆς πολι-
ορκίας τῶν Παρισίων τὸ ὁποῖον μοῦ περιποιεῖ
τιμὴν καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ὑπερφανέομαι.

“Ὅς καθύψωσας ὁ ἀναγιώστης ! Δὲν θά τὸν ὀδηγή-
σω οὔτε εἰς τὰ ὀχυρώματα, οὔτε εἰς τὰς προφυλακὰς
ἀλλ’ ἀπλούστατα εἰς τὴν οἶον Τρεβιζης, ὅπου κατοικοῖ
ὁ φίλος μου Δυσταγύ, πλούσιος ἐργαστασιάρχης χημι-

κῶν προϊόντων, σύζυγος εξαίρετου γυναικός, πατήρ θελ-
κτικής κόρης, ἱκανὸς βιομήχανος, καλὸς πατριώτης, ἀλλ'
ὀλίγον πολιτικομανής· ὁ καλύτερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου
μὲ ἄλλους λόγους.

Παραμποδισθείς ὑπὸ τῆς αἰφνιδίας περικυκλώσεως τῶν Παρισίων, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ἔδενε τὰς ἀποσκευὰς του διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ, παρηγορήθη μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ πόλις δὲν θὰ ἀνθίστατο παρὰ οὐτῷ ἡμέρας. Καλύτερον πληροφορημένη ἡ κυρία Δυταγζύ ἐνησχολήθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν ἐφοδιασμὸν τῆς οἰκίας ὅπου συνεσώρευσε τόσον πολλὰ τρόφιμα, ὥστε καὶ ἐὰν ἡ πολιορκία διήρκει πλέον τῶν τριῶν μηνῶν, ἡ Δυταγζύ οὐδέποτε θὰ ἐγνώριζεν τι σημαίνει λοιμός. Ἐπειτα προέβη εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τῆς ἐγκαθιδρύτασα ἐν τῷ κήπῳ, ἐν βουστάσιον, ἕνα τέλειον ὀρνιθῶνα καὶ μάλιστα ἕνα σταῖλον διὰ χοίρους οἱ ὁποῖοι μετὰ τρεῖς μῆνας θὰ ἤξιον ἕνα σ α σ ι λ ϵ ι $\omicron$.

'Απὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ὀκτωβρίου, τὴν νυλόν-
γονοι, — καὶ ἐγὼ πρῶτος ὅστις ἤμην προσκεκλημένος εἰς
τὴν οἰκίαν τῶν Δουαγιῶ τὴν ἐσπέραν τῆς Πέμπτης καὶ
Κυριακῆς—ἐκεῖ εὗρισκον τὰ μέσα νὰ ἀποζημιώνωμαι διὰ
τάς στερήσεις ὅλης τῆς ἐβδομάδος. Πῶς νὰ μὴ μένη
τις ἐκπληκτικὸς κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας τῆς σποδίας ἐπὶ
τῇ θέᾳ μιᾷς ἡμετέρας μὲ λαρδί ἢ ἐνὸς τεμαχίου Ἑλβε-
τικοῦ τυροῦ καὶ τῶν συνοδεούντων πάντοτε αὐτὰ ὠραί-
ων οἴνων οὔτινες οὐδεμίαν εἶχον, συγγένειαν—πράγμα
πολύ σπάνιον—πρὸς τὰ χημικὰ προϊόντα τοῦ οἴκου.

Δὲν ἤσαν ὁ μόνον διαπεπιστευμένος συνδαιτυμόν παρὰ τῇ φιλοξενίᾳ ἐκεῖνῃ τραπέζῃ. Εἰς ἄλλος προσκεκλημένος παρεκάθητο πλῆσίον μου. Ὁ νέος Ἀνατόλ Μπρισσώ, ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ ἐργοστασίου, μέλλων συνεταῖρος καὶ γαμβρὸς τοῦ Δουταγλύ. Ὁ καλὸς αὐτὸς νέος μελαγχολικὸς, ἀθηνεϊκὸς ὀλίγον δὲ συνεσταλμένος, ἦτο ἐρωτευμένος μὲ τὴν κόρην τοῦ προϋσταμένου τὴν δεσποινίδα Γερτρούδην, ἥτις ἀντεπεκρινετο εἰς τὸ αἶσθημά του. Χωρὶς νὰ γίνῃ λόγος, ἡ ὑποψιφίτης τοῦ Μπρισσώ ἐδέλεπτο μὲ τόσο καλὸ ματι ἀπὸ τοὺς Δουταγλύ, ὥστε ἡ ἔνωσις τῶν δύο νέων εἶχε σχεδὸν συμφωνηθῇ σιωπηλῶς. Δυστυχῶς, ὁ πόλεμος ἀνέβαλε τὴν λύσιν—Ὁ Μπρισσώ λοχίας ἐν τῇ ταξιαρχίᾳ τοῦ Σηκουάνα καὶ ἐστρατιωτισμένος ἐν τῷ ἁγίῳ Διουνσίῳ ἐξετέλει τὸ στρατιωτικὸν του καθήκον ἐυσυνεθῶς ὡς ἔκαμνεν ὅλα τὰ πράγματα, ἀλλὰ χωρὶς ἐνθουσιασμοῦν πρέπει νὰ εἴπωμεν, ἔστελλεν εἰς τὸ ν δ ι α β ο λ ο ν τὴν ἀτελεύτητον ταύτην πολιορκίαν ἣ ὅποια ἀπεμάκρυνε τὴν εὐτυχίαν του, καὶ τῆς ὁποίας τὰς στρατιωτικὰς κινήσεις ἔκρινεν ἡπίως μὲν ἀλλ' ὄχι καὶ ἄνευ πικρίας

Αἱ κρίσεις αὐταὶ ἠρέθιζον τὸν Δυαγλῦ, φανατικὸν ὁπαδὸν τοῦ στρατηγοῦ Τροσύ. Καὶ τὸ σπουδαιότερον — Ὁ «Χρόνος» ἐδημοσίευσεν τότε σειρὰν ἄρθρων, ὅπου ὁ συντάκτης ἀνέσκειυσε τὰ πολεμικὰ συμβάντα τῶν ἐπαρχιῶν κατὰ τὴν ἀρεσκειαν τῆς φαντασίας του. Ὁ

Δυταγίῳ εἶχε λάβῃ τὰς φαντασιοπληξίας ταύτας ὑπὸ σοδάραν ἐποψίν. Ἐκάρφωνε μικρὰς σημαίας ἐπὶ τοῦ χάρτου, εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ πολεμικοῦ τοῦ «Χρόνου» ὀριζόμενα σημεῖα, παρηκολούθει μετ' ἀγωνίας τὰς κυκλώσεις τοῦ στρατοῦ καὶ τὰς χιμαιρικές ταύτας πορείας καὶ προέλεγεν ἡμῖν ἐντὸς βραχείου χρονικοῦ διαστήματος ἀποτελεσματικὰς νίκας. Ὁ Μπριτσὼ δύσπιστος ἐτόλμα νὰ ἀντιτείνῃ δειλῶς. Ὁ Δυταγίῳ παρεφέρετο ἐπενέβαινον ἐν καιρῷ τῷ δέοντι διὰ νὰ τοὺς «καθησυχάσῃ» ἀλλ' ὁ προϋπάρχων δὲν παρηγορεῖτο διὰ τὴν ἀπώλειαν ὅλων αὐτῶν τῶν μαχῶν τὰς ὁποίας ὁ ὑπαλλήλος του ἡμῶς διέχε νὰ νικήσῃ.

Ἡ παρουσία ἐνὸς νέου συνδαιτυμόνος περιέπλεξε ἀκόμη περισσότερον τὰ πράγματα. Ἐξεπλάγην μίαν ἐσπέραν, ὅτε εἶχον μεταβῇ ἀργά, ἰδὼν τὴν θέτιν μου, δεξιᾷ τῆς κυρίας Δυταγίῳ, κατελιγμένην ὑφ' ἐνὸς ἀγνώστου προσώπου, ἐρυθροπαῦ, μὲ εὐρείας ὠμοπλάτας, θορυβώδους καὶ καυχηματίου. Ἐφερε τὰ γαλόνια λοχαγοῦ ἐπὶ μιᾷς φαντασιώδους στολῆς προερχομένης ἀπὸ τὸ ἱματιοφυλάκιον κανενὸς θεάτρου, καὶ ἐφόρει ὑπερμεγέθη ὑποδήματα, μὲ τὰ ὁποῖα οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ μὴ τὸν ἐκλάβῃ ὡς ἥρωα.

— Ὁ Κος Ρομπιλλιάρ μοῦ εἶπεν ὁ Δυταγίῳ, παρουσιάζων αὐτὸν εἰς ἐμέ, λοχαγὸς τῆς «Λεγεῶνος τῶν ἀποφασισμένων παιδιῶν τῆς Κουμπερινά».

Δὲν εἶχον ἀκόμη τελειώσῃ τὸν ζωὸν μου καὶ ἤμην καλὰ πληροφορημένος περὶ τοῦ κυρίου Ρομπιλλιάρ. Τὰ κατορθώματα τοῦ ἀνδρείου συνέκειντο εἰς τὸ νὰ ἀφαίρῃσι τὰ ἐπιπλά, ἀπὸ τὰς ἐγκαταλειμμένας οἰκίας τῶν περὶχωρῶν, ὅτινα ἠδύνατο νὰ προστεκύνωσι τὴν ἀπληστίαν τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ τὰ τοποθετῶσιν ἐν ἀσφαλεῖ τόπῳ ἀγνώστῳ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδιοκτήτας. Διηρωτῆμην μετὰ στενοχωρίας πῶς ὁ γιγῆς αὐτὸς εἶχε προσκληθῇ εἰς τὸ γεῦμα ἡμῶν. Ἡ Κυρία Δυταγίῳ μοῦ ἐξήγησε τὸ πρᾶγμα οὐχὶ ἀνευ συγκινήσεως. Ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα, εἶχεν ὀλισθήσῃ ἀρκετὰ ἐπικινδύνως εἰς τὴν λεωφόρον Πουασσονιέρ, ὀλισθηρὰν ἐνεκα τῆς παγωνιάς. Ὁ Κος Ρομπιλλιάρ, ὅστις διήρχετο ἐκείθεν τὴν εἶχε φέρῃ εἰς τὸ πλησιέστερον φαρμακεῖον καὶ τέλος εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐξ εὐγνωμοσύνης τὸν εἶχε κρατήσῃ εἰς γεῦμα, τὸ ὀλιγώτερον τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ κάμῃ εἰς τὸν σωτήρα της. Ἡ ἐξήγησις αὕτη μὲ καθησύχασεν, ἠλπισα δὲ ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἀπαλλαχθῶμεν τοῦ ἥρωος μὲ τὴν φορὰν ταύτην.

Ὁ ἀχρεῖος δὲν ἦτο καθόλου ἀνόητος—Ἐλεγεν ὅτι ἠσχολεῖτο εἰς μίαν σοδάραν ἐργασίαν προμηθείας ἀνδράκων ἥτις τὸν ἐξηνάγκαζε νὰ διατρέχῃ ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ διηγείτο ἡμῖν λίαν εὐαρέστως τὰς ἀναμνήσεις τοῦ ταξιδίου του. Ὁ πόλεμος τὸν εἶχε φέρῃ, ὡς ἔλεγεν εἰς Παρίσιον, τῶν ὑποίων ἢ σωτηρία ἀπῆτει τὴν παρουσίαν του. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ εἰς τὰ περίχωρα ἄθλοι του ἐπὶ κεφαλῇ τῆς «Λεγεῶνος» ὑπαίκοιτο τὰ ὅρια

τῆς ἀξιοπιστίας Ὁ ἐχθρὸς εἶχεν ἐκμανῇ!, εἶχεν ἐξαντληθῇ! . . . μὲ πεντε χιλιάδας ἀνδρείους ἱκανοὺς ὡς τοὺς ἰδιοκτοῦ τοῦ ἦτο δυνατόν νὰ ἀνοικθῇ διόδος, κτλ. . . . κτλ. Ἡ Κυρία Δυταγίῳ ἤκουε μετ' εὐχρηστικῆς τῶς παραλογισμοῦς τούτους. Ὁ Κύριος Δυταγίῳ ἦτο κατενθουσιασμένος καὶ μόνον ὅτι δὲν προέβαινε εἰς ἐπιβεβαιώσιν τῶν γεγονότων. Ἡ μόνη ἀδιάφορος ἦτο ἡ Γερτρούδη. Ὁ δὲ πτωχὸς συνεσταλμένος νεανίας, πλέον ὡχρὸς τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, καὶ πλέον χλωμὸς εἰς τὸ εὐρύ του ἀμπέχωνον, κρυολογημένος, γελοῖος τέλος, εἶχε κατασυντριβῇ ὡς ἐκ τῆς γεινιάσεως μετὰ τοῦ παλληκαρὰ ἐκείνου ὅστις τοῦ ἐπετίθετο ἐξακολουθητικῶς διὰ δυσαρέτων ὑπαινιγμῶν, σκωπτικῶν βλεμμάτων καὶ λυπηρῶν παρομοιώσεων.

Εὐρον μίαν πρόφασιν διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ μετὰ τὸν καφέν, βεβαρυμένος ὑπὸ τῶν καυχησιολογιῶν τοῦ Γασκόνου ἐκεῖνου, τὸν ὁποῖον, ἐνόμιζον, ὅτι ἀπεχαιρέτου διὰ παντός. Πρᾶγμα εἰς τὸ ὁποῖον ἠπατώμην πολὺ, διότι τὴν προσεχῇ Κυριακῇ, τὸν εὐρον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἔπειτα τὴν Πέμπτην. Καὶ τέλος εἰς ὅλα τὰ γεῦματα ἡμῶν.

Τὸ ζεῦγος Δυταγίῳ ἦτο κατενθουσιασμένον. Ὁ κύριος Ρομπιλλιάρ εἶχε καταμαγεύσῃ τὴν κυρίαν Δυταγίῳ διὰ τῆς φαιδρότητός του καὶ τῶν φιλαρέτων του τρόπων οἵτινες οὐδέποτε ἀπαρέτκουσιν εἰς μίαν γυναῖκα τῆς ἡλικίας της, καὶ τὸν πατέρα Δυταγίῳ διὰ τοῦ ἐνδικεφάντος τὸ ὁποῖον ὀδεῖκεν εἰς τὰς στρατηγικὰς κινήσεις τοῦ «Χρόνου» καὶ εἰς τὰς μετακινήσεις τῶν μικρῶν σημαιῶν ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου. Ὁ Ἀϊατὴ πλέον κρυολογημένος ἢ ἄλλοτε ἔχανε προφανῶς ἑδάφος, εἰς ἑκάστον γεῦμα πρὸς ὠφέλειαν τοῦ οἰηματοῦ ἐκείνου.

Ἡ ὑποτιμησις τοῦ ἐγένετο πλέον αἰσθητὴ μετὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Μπουρζέ, ὅπου ὁ δυστυχὴς νεὸς ἐξέτελεσεν ἀνδρείως τὸ καθήκον του καὶ ἐπέστρεψε πληγμένος εἰς τὸν θραχίονα. Διηγῆθη τὰ συμβάντα, τὸν θάνατον τοῦ Μπαρίς φονευθέντος παρὰ τὸ πλευρόν του, τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ νεκροῦ, τὴν ἐπιστοχώρησιν καὶ ὅλον τὸ λυπηρὸν τέλος τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης μάχης, μετὰ τοσαύτης ἀξιοθακρύτου ἀποθαρρύνσεως ὥστε παρ' ὀλίγον ὁ λοχαγὸς νὰ τὸν ἀποκαλέσῃ ἀνάνδρον καὶ λιποτάκτην.

Δὲν τὸ ἐπράξεν ἐκ σεδατισμοῦ πρὸς τοὺς οἰκνοεσπότες ἀλλ' ἔδωκεν ἀρκετὰ νὰ τὸ ἐνοήσῃσι. Μετὰ πόσης εὐγενοῦς ἀναγκτήσεως ἀπέδειξεν ὅτι ἐκ τὰ «παιδιά» ἦσαν ἐκεῖ, ἡ ἐκδασὶς θὰ ἦτο διαφορετικὴ. Καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου παραφερόμενος, περιέγραψεν ἐν σχεδῶν ἐξόδου διὰ τῶν ὕψωμάτων τοῦ Μομορκανσύ, τῶν Κορμειλ, διαβάσεως τοῦ ποταμοῦ Ἰτάρχ, πορείας ἐναντίον τοῦ Ρωάν καὶ τέλος τὴν θριαμβευτικὴν ἀφίξιν τοῦ στρατοῦ εἰς Χάδριν. . . . ὅπερ συνεκίνησε μέχρις ἐνθουσιασμοῦ τὸν Δυταγίῳ. Ἐν τῷ μεταξύ εἰς τὸν Ἀνατόλ ὅστις ταπεινωθεὶς ὑπέφερε θλίβεράς ἐκ τῆς ἀνοικτῆς πληγῆς οὐδεὶς ἄλλος ἔδιδε προσοχὴν εἰμὴ ἡ Γερτρούδη καὶ ἐγώ. Τὴν ἐπαύριον εἶχε πυρετόν, καὶ ἠναγκαζέτο νὰ

μείνη κληνίρης, ἐπ' ὀλίγας δὲ ἐβδομαδας δὲν παρευρίσκειτο εἰς τὰ γεύματα ἡμῶν. Ὁ λοχαγὸς ἐνίσχυσε σημαντικῶς τὰς ἀξιώσεις του διὰ τὴν χεῖρα τῆς Γερτρούδης ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τῶν εὐμενῶν διαθέσεων τῶν γονέων. Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Ἀνατόλ ἐπέστρεψε πλησίον μας ἐν ἀναρρώσει ισχυρότερος ἢ ἄλλοτε, μού ἐφάνη καλῶς ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Γερτρούδης ἐδάκρυον, καὶ ὅτι καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν θὰ εἶχε συμβῇ φιλονικία τις μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς μητρός, πλέον καταγοητευμένης ὑπὸ τοῦ Ρομπιλλιάρ ἢ ποτέ.

Ἦνόησα ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπέμβω διὰ τὸ συμφέρον τῶν δυστυχῶν νέων. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἀκριβῶς ἦτο ἡ τελευταία Κυριακὴ τοῦ ἔτους καὶ ἡ συζήτησις κατ' ἀνάγκην εἶχε περιστραφῇ εἰς τὸ «Νέον ἔτος» ὅπερ θὰ διετρεχάζομεν οἰκογενειακῶς.

Μὰ τὸν θεόν, ἀγαπητὴ κυρία Δυταγί, ἀνεφώνησεν ὁ λοχαγὸς, πρέπει νὰ σὰς κάμω μίαν ἐκπλήξιν διὰ τὰ πρωτοχρονιάτικα σας δῶρα.

Αὐτὸ μού ἔδωκε τὴν ιδεάν νὰ προτοιμάσω καὶ ἐγὼ τὴν ἰδικήν μου.

Τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ὁ Δυταγί μὰς ὑπεδέχθη μὲ ἀνοιχτάς ἀγκάλας ὁ στρατηγικὸς τοῦ «Χρόνου» εἶχε κατατροπώσῃ τὸν πρίγκηπα Κάρολον εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Ἑβρέ στήσας αὐτῷ ἐνέδραν διὰ πλαστῆς ὑπισθοχωρήσεως, ὅπερ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐν ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων στρατηγικῶν κατορθωμάτων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Τὴν καλὴν ταύτην εἰδήσιν ὁ Δυταγί μὰς προσέφερεν ὡς δῶρον. Ὁ Ἀνατόλ μὰς ἔφερεν ἕνα κόνικλον τὸν ὁποῖον εἶχε συλλαβῇ διὰ ἐρχομῶν ἐν τῷ ἐρήμῳ νησιδρίῳ τοῦ Ἀγίου Διονυσίου, ἕνα κόνικλον ἐννοεῖται λαχανοκήπου ἀλλ' ἐπαυελθόντα εἰς τὴν προτέραν ἀγρίαν αὐτοῦ καταστάσιν. Ὁ δὲ λοχαγὸς προσέφερεν εἰς τὴν κυρίαν Δυταγί ἕνα μέγα σάκκον σακχαροπήκτων κασταάνων ἐντὸς ἐνὸς κράνους γερμανοῦ στρατιώτου.

— Ἀγαπητὴ Κυρία, εἶπε μειδιῶν, ἐξήρτατο ἀπὸ τὴν θέλησίν μου νὰ προσφέρω ἐντὸς τοῦ κράνους τούτου τὴν κεφαλὴν τοῦ κατόχου του.

— Πῶς ἀνέκραξεν ἡ κυρία Δυταγί, βαυμάζουσα ἐκστατικῇ, τὸν ἐφονεύσατε;

— Διὰ νὰ σὰς προσφέρω τὴν θήκην ταύτην τῶν λαχαρωτῶν, ἥτις ἐπιτραπήτω μοι νὰ τὸ εἶπω, δὲν εἶναι εἰς τὴν διαθέσιν ἐνὸς ἐκάστου.

Παρέρχομαι τὴν ἀφήγησιν τοῦ συμβεβηκότος τοῦ ὁποῖου δύνασθε καλῶς νὰ ἐννοήσητε, οὐδεμίαν λεπτομέρειαν παρέλειψεν. Πῶς συσπειρωμένοι ἐντὸς ἐνὸς θαρρελίου, εἶχε παραφυλάξῃ, καταλάβῃ, παταξῇ τὸν φέροντα τὸ κράνος, ἕνα περιπλανηθέντα σκοπὸν, καὶ πῶς εἰς πάλιν σῶμα πρὸς σῶμα τὸν εἶχε στραγγαλίσῃ διὰ νὰ μὴ ἐφελκῇ τὴν προσοχὴν τοῦ ἐχθροῦ κάμνων χρῆσιν τοῦ περιστρόφου! Ὡς πόσον ὁ κόνικλος τοῦ λαχανοκήπου, ἂν καὶ αὐτὸς εἶχε στραγγαλισθῇ, ἔκαμνε θεω-

ρίαν κακὴν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ περίδοξον ἐκεῖνο τροπαιον.

Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἔχω, εἶπον, τὴν ἐπαρσιν νὰ ἀνταγωνισθῶ ἕνα ἀνδρεῖον ὡς τὸν λοχαγὸν ἀλλ' ἔχω ἐνταῦτοις προτοιμάσῃ τὴν μικράν μου ἐκπλήξιν. Μόνον ὅτι δὲν ἔφθασεν ἀκόμη, καὶ ἐὰν μὲ πιστεύετε, δυνάμεθα νὰ γευματίσωμεν χωρὶς νὰ περιμένωμεν.

Ἐκαθήσαμεν εἰς τὴν τράπεζαν, τὸ γεῦμα ἦτο ζωηρότατον. Εἶχον σφάξῃ ἐπὶ τῇ ευκαιρίᾳ τοῦ Νέου Ἑτους ἕνα χοῖρον καὶ τὰ λουκάνικα ἦσαν ἐπιτυχέστατα.

Εἰς τὸν καφεῖν ὅτε ἠνάπτομεν τὰ σιγάρα ὁ ὑπηρετὴς ἀνῆγγειλεν ὅτι εἰς πυροβολητῆς εἶχεν ἀποθέσῃ τὸ δῶρον μου εἰς τὴν αἰθούσαν τῆς ὑποδοχῆς.

Μετέβην ἐκεῖ, ὅπου ὁμολογουμένως τὸ δῶρον ἦτο τοποθετημένον ἐπὶ τῆς τραπέζης, περιτετυλιγμένον διὰ στιλπνοῦ χάρτου καὶ δεδεμένον διὰ κυανῆς ταινίας.

— Τὶ νὰ ἔχῃ μέσα, εἶπεν ἡ κυρία Δυταγί.

— Ἀγαπητὴ μου κυρία δὲν δύνασθε νὰ τὸ μαντεύσετε εἶνε μία ὀδὶς.

— Μία ὀδὶς;

— Ὁ Δυταγί μού ἐξέφρασε πολλάκις τὴν ἐπιθυμίαν ὅτι ἤθελε νὰ ἔχῃ μίαν ὀδίδα τὴν ὁποίαν νὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιοῦν ἐν ἀνάγκῃ, καὶ ὑπέκρινε εἰς παράκλησίν μου ὁ ταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ Ρολάνδος μού στέλλει αὐτὴν ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς πεδιάδος τοῦ Ἀβέρν ὅπου πίπτουσα ἐλητημόνησε νὰ ἐκτραγῇ.

Ἐν τῷ μεταξύ ἔλυσον τὴν κυανὴν ταινίαν, ἔσχιζον τὸν χάρτην καὶ ἡ ὀδὶς ἀνεφαίνετο μύρρη ἀπειλητικῇ τρομακτικῇ.

— Μὰ τὸν θεόν, εἶπεν ὁ Δυταγί μὲ κατενθουσιάζεις, θὰ τὴν μετασκευάσω εἰς ἐκκερέμεις διὰ τὸ θαυμάσιόν μου.

— Ἀλλ' ἀντέλεγεν ἡ κυρία Δυταγί ἀνήτυχος, ἐὰν δὲν ἔχῃ ἀκόμη ἐκτραγῇ;

— Ὡς καὶ συγχάτατε διότι ἔχει συμφωνηθῇ ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὁ Ρολάνδος δὲν θὰ μού τὴν ἔστειλε εἰμὴ κενὴν καὶ ἀχρηστον, ἀλλῶς δὲ ἰδοὺ καὶ ἡ ἐπιστολή του.

Ἦνοιξα μίαν ἐπιστολήν ἐπισυννημένην ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τῆς ὀδίδος καὶ ἠτοιμαζόμεν νὰ τὴν ἀναγνώσω μεγαλοφώνως ἀπὸ τὴν πρώτην γραμμὴν, φαίνεται ὅτι ἐπὶ τοῦ προσώπου μου ἐξωγραφῆθῃ τοιαύτη ἐκφρασις ἐκπλήξεως καὶ ὑστερον ἀνητυχίας ὥστε ὅλοι ἔσπευσαν νὰ μὲ ἐρωτήσωσι τί εἶχον πάλιν

— Θεέ μου. . . . ἔχω. . . ἀκούσετε. . .

« Ἀγαπητὲ φίλε.

Ἐδοὺ ἡ ζητηθεῖσα ὀδὶς. Δυστυχῶς μού ἦτο ἀδύνατον νὰ εὔρω ἐνταῦθα ἕνα πυροβολητὴν κατάλληλον διὰ «νὰ τὴν ἐκκενώσῃ. Κομίσάτε τὴν εἰς τὸ ὀπλοποιεῖον τῆς «παρόδου Μελοδράματος ὅπου θὰ σὰς ἐκτελέσουσι «λίαν ἐπιτυχῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην. Λάβετε ὅμως ὅλα «τὰ προφυλακτικὰ μέτρα. Διότι ἡ πλέον ἀνεπαίσθητος

«προστριβή ἢ τὸ ελαφρότερον κτύπημα δύναται νὰ τὴν ἀντιναῖξη....»

Κραυγαὶ τρόμου διέκοψαν τὴν ἀνάγνωσίν μου.

— Ἀλλ' ἀφαιρέσατέ την ἀπ' ἐδῶ, ἐκραύγαξε ἡ κυρία Δυταγλὺ... Εἶναι φρικτὸν... αὐτὴ ἡ ὁδὸς ἐν τῇ αἰ-
θεύσῃ μου!

— Θεέ μου διατὶ ὅχι εἶπον τείνων τὰς χεῖράς μου.

— Μὴ τὴν ἐγγίσετε ἀνεφώνησαν....

— Ἦσυχία! θάρρος! Ὁ πυροβολητὴς ὅστις τὴν φερε δύναται νὰ τὴν ἀποσύρῃ.

— Ἀλλὰ, κύριε, εἶπεν ὁ ὑπηρέτης τρέμων ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας ὁ πυροβολητὴς ἀνεχώρησε.

Νεαὶ ἀναφωνήσεις.

— Τότε, εἶπον, θὰ τὴν σπυλίσω ἐγώ...

— Σοῦ τὸ ἀπαγορεύω! ἀνέκραξε ζωηρῶς ὁ Δυταγλὺ. Δὲν ἔχεις τὴν δύναμιν νὰ τὴν κομίσῃς ἕως τὴν πόροδον Μελοδράματος ἀπνευστί.

Δυνατὸν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς σου καὶ νὰ πῆσῃ καθ' ὁδὸν ἢ εἰς τὴν κλίμακα ἢ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἀντιθά-
λαμον τῆς οἰκίας!

Ἡ Κυρία Δυταγλὺ μὲ ἠμπόδιζε ἀποσύρουσά με.

— Ὅχι! σεῖς! εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνον! ὅχι σεῖς!

— Αὐτὸ, προσέθετεν ὁ Δυταγλὺ εἶναι ἔργον στρα-
τιώτου, καὶ στρατιώτου ρωμαλαίου! Εὐτυχῶς ὅπου ὁ
λοχαγὸς εἶναι ἐδῶ.

— Ἐγώ; εἶπεν ὁ λοχαγός.

— Ἀ! ναί, ἀγαπητέ μου, εἰσθε ἰσχυρὸς ὡς Ἡρα-
κλῆς, καὶ πλάσμενός δι' αὐτὰ τὰ πράγματα. Παίξετε μὲ
τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς σφαῖρας ὡς οἱ μαθηταὶ μὲ τὰ μπαλ-
λόνα.

— Συγγνώμην. . . συγγνώμην ἀντέλεξεν ὁ λοχαγός
ὅστις ὡχρία ελαφρῶς... Διαβολε.. ξεύρετε πρόκειται
περὶ μιᾶς ὁδοῦς... Ἄρα γε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ περιμέ-
νωμεν μέχρι τῆς αὔριου;...

Ἀλλ' ἡ κυρία Δυταγλὺ ἀνέκραξε.

Αὔριον; . . διὰ νὰ μὴ δυνηθῶ νὰ κλείσω μάτι ὅλην
τὴν νύκτα. Θὰ προτιμήσω νὰ ὑπάγω εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

Τότε ἔλαβε τὸν λόγον ἡσύχως ὁ Ἀνατόλ.

— Μεινατε ἐνταῦθα κυρία μου, ἐγὼ θὰ μεταφέρω
τὴν ὁδίδα

Ὁ Δυταγλὺ τὸν ἐσταμάτησε.

— Εἰσαι τρελλὸς, ἀγαπητέ μου, σὺ ἐν ἀναρρώσει
καὶ μὲ τὸν βραχίονα πληγωμένον!... θελεις νὰ ἀνατι-
νάξῃς τὴν οἰκίαν;

— Βεβαίως, εἶπον, δὲν εἶναι ἐργασία δι' ἓνα ἀ-
σθενή.

— Ἀλλὰ διὰ τὸν λοχαγόν, ἐπανελάθεν ὁ Δυταγλὺ
δὲν ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰμὴ εἰς αὐτόν—Ἐμπρός, λοχα-
γέ, τόλμη. Ἀποσύρατε αὐτὸ τὸ τέρας καὶ σώσατέ μας
ἀπὸ ἑνα ἐφιαλτῆν.

Ὁ λοχαγὸς ἦτο προφανές, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν στιγ-
μὴν ἐκάθητο ὡς ἐπὶ ἀνθράκων.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο ἄνθρωπος ὅστις ἐταράττετο ἀμέσως.

— Ἀληθῶς, εἶπεν, μειδιῶν, μοὶ ἀνήκει δικαιοματι-
κῶς. Ἦθελα μόνον νὰ εἶπω τὴν στιγμὴν καθ' ἣν μὲ
διεκρίνατε ὅτι ἡ μεταφορὰ ἐνὸς τοιούτου ἀντικειμένου ὑφ'
ἐνὸς πεζοῦ εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος. Τὸ ἔδαφος εἶναι ὀλι-
σθηρὸν, καὶ ἀρκεῖ τὸ μικρότερον ὀλίσθημα διὰ νὰ φονευ-
θῶσι δεκα πρόσωπα ἐν τῇ ὁδῷ. Μόνον δι' ἀμάξης εἶ-
ναι λογικὴ ἡ μεταφορὰ.

Ἀλλὰ ἀνέλαθεν ὁ Δυταγλὺ, εἶναι ἀδύνατον νὰ εὐρω-
μεν ἄμαξαν τὴν στιγμὴν αὐτὴν! Σχεδὸν ὅλαι ἔχουσι
χρησιμοποιοθῇ ὡς φορητὰ νοσοκομεῖα.

— Καλῶς εἶπεν ὁ λοχαγός. Ὁ στρατηγὸς Σμίτζ ὁ-
στις μὲ ἔφερεν εἰς τὴν θύραν σας γενηματίζει εἰς τοῦ Μπο-
ρεμπάν, τὸ δὲ ὄχημά του τὸν ἀναμένει εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ
ἐστιατορίου. Εἶναι φίλος μου. Καὶ τὸ πρᾶγμα διορθώνε-
ται. Τὸν χρόνον νὰ κομμβώσω τὴν ζώνην μου καὶ νὰ
πεταχθῶ ἐκεῖ. Μόνον δεκά λεπτά τὸ πολὺ ἐν τέταρτον
καὶ ἐπιστρέφω.

— Πηγαίνετε ταχέως, εἶπεν ἡ κυρία Δυταγλὺ. Θὰ
ἀποθάνω ἀπὸ τὸν φόβον μου κατὰ τὸ διάστημα αὐτό.

— Τρεχω, ἀγαπητὴ κυρία — εἶπεν ὁ λοχαγός ἐνῶ
ἐλάμβανε τὸ πηλίκιόν του καὶ τὸν μανδύαν του καὶ τὸ
ἐκ ο π τ ε λ ἄ σ π η ν.

Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον κατήρχετο τὰς βαθμίδας
ἐδείκνυε προφανῶς ὅτι ἐβιάζετο.

Ἐπέστρεψα εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου ἐβασίλευεν ἡ κα-
τάπληξις. Ἡ Κα Δυταγλὺ δὲν ἐγνώριζε τί νὰ πράξῃ νὰ
φύγῃ ἢ νὰ μείνῃ ἐκεῖ φυλάττουσα τὴν ὁδίδα. Χωρὶς νὰ
φανῶ ἔκνυφα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔρριψα ἐν βλέμμα
ἐπὶ τῆς θεληνοφωτιστοῦ ὁδοῦ.

— Ἦτο ἀπλούστερον νὰ μὲ ἀφήσετε νὰ τὸ πράξω
ἐγώ, ἐψιθύρουν ὁ Μπρισσώ.

— Σιώπησε ἐπανελάθεν ὁ Δυταγλὺ ὀλίγον ἔκπλη-
κτος διὰ τὸ ἀφελὲς θάρρος τοῦ Μπρισσώ. Εἶναι ἐργασία
ἥτις ἀρμόζει καλλίτερον εἰς τὸν λοχαγόν.

— Μόνον νὰ μὴ ἀργήσῃ πολὺ, ἀνεστέναξεν ἡ κυρία
Δυταγλὺ.

— Ὡς πρὸς αὐτὸ ἀγαπητὴ μου κυρία ἔχετε δίκαιον
εἶπον παιδρῶς — διότι δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ καθόλου.

Δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ;

— Βεβαίως ὅχι. Διότι διὰ νὰ ὑπάγῃ τίς εἰς τὸ ἐ-
στιατόριον τοῦ Μπορεμπάν πρέπει νὰ διασχίσῃ τὴν ὁδὸν
πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ αὐτὸς ἀπομακρύνεται πρὸς τὰ ἀριστε-
ρά καὶ μαλιστα λίαν ἐσπευσμένως.

— Τί θελετε νὰ εἰπῇτε μὲ αὐτό.

— Θέλω νὰ εἶπω, φίλε Δυταγλὺ, ὅτι ὁ λοχαγός σας
δὲν εἶναι εἰμὴ εἰς κοινὸς ραδιούργος καὶ ὅτι εἰμαι ὑπερ-
ευχαριστημενὸς ὅτι κατόρθωσα νὰ σιγῇ τὰ πυρεθο-
λεῖα του χάρις εἰς τὰν ὁδίδα ταύτην.

Καὶ λαβὼν λεύκωμα φωτογραφικῶν ἐπέφερον ἐν ἰσχυ-
ρὸν κτύπημα ἐπὶ τῆς ὁδοῦς ἥτις ἀνετινάχθη εἰς χίλια
τεμάχια.... σοκολάτας! Ἦτο ἀπὸ σοκολάταν! καὶ διέ-

σπειρεν ἐπὶ τοῦ τάπητος ὁλόκληρον γόμωσιν σακχαροπύκτων ἀμυγδαλῶν καὶ φυστικίων!

Παρατεταμένος γέλως ἐχαίρειττε τὴν ἔκκρηξιν ταύτην.... δύναμαι μᾶλλον νὰ εἶπω τὴν λύσιν ταύτην.

Διότι μετὰ τρεῖς μῆνας ὁ μὲν Ἀνατόλ ἐνυμφεῖσθαι τὴν Γερτρούδην, ὁ δὲ λοχαγὸς ἀκόμη φεύγει.

ΑΡΓΑΣΤΑΡΑΣ

Η ΖΩΗ ΕΝ ΤΩ ΣΥΜΠΑΝΤΙ

Διὰ τῆς ἐκδόσεως καὶ τοῦ τρίτου τόμου τῆς Φυσιολογίας τοῦ ἐν τῇ Ἐθ. Πανεπιστημίῳ καθηγητοῦ κ. Ρήγα Νικολαΐδου συνεπληρώθη τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ, ὅπερ εἶνε ἐκ τῶν κλασικωτέρων ἔργων οὐ μόνον τῆς Ἑλληνικῆς Ἱατρικῆς Ἐπιστήμης ἀλλὰ καὶ τῆς διεθνούς τοιαύτης.

Τὸ ἔργον τοῦ κ. Νικολαΐδου περιλαμβάνον πάνθ' ὅσα εἶνε γνωστά τῇ ἐπιστήμῃ μέχρι καὶ τῶν νεωτάτων ἐργασιῶν, διακρίνεται διὰ τὴν σαφήνειαν, γλαφυρότητα καὶ μεθοδικότητα μεθ' ἧς τὰ διάφορα κεφάλαια ἐκτίθενται. Ἀμυδράν τινα ἰδέαν περὶ τῆς μεθοδικότητος μεθ' ἧς ἐγένετο ἡ κατάταξις τῆς ὕλης ὑπὸ τοῦ συγγραφέως παρέχει καὶ μόνον ἡ ἀναγραφή τῶν διαφόρων κεφαλαίων. Οὕτω τὴν ὅλην Φυσιολογίαν διαιρεῖ εἰς τρεῖς τόμους, ἐν οἷς πραγματεύεται περὶ τῶν τριῶν θεμελιωδῶν ἰδιοτήτων τῶν ὀργανικῶν ὄντων. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τόμῳ, προκηρύσσων ὀλίγα τινα ἐκ τῆς Γενικῆς Φυσιολογίας ἥτοι τὸ κριτήριον τῶν ὀργανικῶν ὄντων, τὴν χημικὴν σύστασιν αὐτῶν, τὴν ἀνταλλαγὴν τῆς ὕλης, τὴν ἀνταλλαγὴν τῆς δυνάμεως, τὸν νόμον τοῦ ἀνωλέθρου τῆς ἐνεργείας κτλ. ἀναγκασίᾳ πρὸς κατανόησιν τῶν διαφόρων φυσιολογικῶν φαινομένων, διαλαμβάνει περὶ τῶν λειτουργιῶν τῆς ἀνταλλαγῆς τῆς ὕλης ἐν τῇ δευτέρῳ τόμῳ διαλαμβάνει περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ὀργανισμοῦ ἐν δὲ τῷ ἄρτι ἐκδοθέντι τρίτῳ τόμῳ, ὅστις εἶνε γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς αὐτοτελής, διαλαμβάνει περὶ τῆς γενέσεως τῶν ὀργανικῶν ὄντων ἥτοι τῆς ἰδιότητος αὐτῶν τοῦ πληθύνεσθαι, εἰ' ἧς διατηρεῖται τὸ εἶδος εἰς τὸν αἰετὸν χρόνον. Γένεσιν τῶν ὀργανικῶν ὄντων ὁ κ. Νικολαΐδης, δὲν νοεῖ μόνον τὸν πληθυσμὸν τῶν ὀργανικῶν ὄντων, ὡς τοῦτο γίνεται ὑπὸ τῶν πλείστων συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ τὴν πρώτην δημιουργίαν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἐπὶ τῆς γῆς ἐμφανισθέντος στοιχειώδους ὀργανισμοῦ μέχρι τῶν ἀνωτάτων καὶ δὴ καὶ τοῦ ἀνθρώπου· τοῦτου ἕνεκεν τὸν τρίτον τόμον διαιρεῖ εἰς δύο μέρη, ὧν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ πραγματεύεται περὶ τοῦ ἐν τοῖς διαφόροις ζῴοις τρόπου τοῦ πληθυσμοῦ, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μέρει περὶ τῶν θεωριῶν τῆς πρώτης γενέσεως τῶν ὀργανικῶν ὄντων.

Ὁ ἀναγινώσκων τὴν Φυσιολογίαν τοῦ κ. Νικολαΐδου ἀνεύρισκε οὐ μόνον σαφῶς ἐκτεθειμένας τὰς παρ' ἄλλων γενομένας ἐργασίας ἀλλὰ καὶ πληθὺν πρωτοτύ-

πων ἐργασιῶν τοῦ συγγραφέως, αἵτινες μνημονεύονται ἐν πᾶσι τοῖς κλασικοῖς συγγράμμασι τῆς Φυσιολογίας.

Ὡς ἐπὶ τῆς γῆς οὕτω καὶ ἐπ' ἄλλων ἀστέρων ἐπὶ προσφάτοις ὅροις εἶνε δυνατόν νὰ παραχθῇ ἡ ζωὴ δι' αὐτομάτου γενέσεως. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Kant καὶ Laplace περὶ τῆς γενέσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων ἄλλα ἐν ἄλλῃ διατελοῦσι καταστάσει, τὰ νῦν διάπυρα οὐράνια σώματα προέουσης τῆς ἀποφύξεως θὰ φθάσωσιν ἴσως εἰς τοιαύτην κατάστασιν ὥστε νὰ εἶνε δυνατόν ἐπ' αὐτῶν νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ ζωή, ὅσον δὲ ἡ ἀπόφυξις προέβη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἡ θερμοκρασία αὐτῶν νὰ διατελῇ εἰσαεὶ ὑπὸ τὸ μηδέν, ἡ ζωή, εἰ ποτε ἐπ' αὐτῶν ὑπῆρχεν, ἐξέλιπεν. Τοῦτο συνέβη ἴσως ἐν τῇ «σελήνῃ» τοῦτο δὲ συμβῆσεται ἐν ἀπωτέρῳ μέλλοντι καὶ ἐν τῇ γῇ. Ἡ σελήνη μετὰ τῶν ὑψηλῶν αὐτῆς κρατήρων καὶ τῆς νεκρικῆς αἰγῆς παρίστηται τὴν εἰκόνα τῆς μελλούσης καταστάσεως τοῦ ἡμέτερου πλανήτου.

Ὅσον μακρὰ εἶνε τὰ χρονικὰ διαλείμματα, καθ' ἃ γίνονται αἱ μεταβολαὶ αὗται! Ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ζωὴ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέλους καταλαμβάνει ὀρισμένην περίοδον τῆς διαπλάσεως αὐτῆς, ἥτοι τὴν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν αὕτη ἐφύχθη κάτωθεν τῶν 7000°, ὅπερ τὸ πρῶτον συνέβη ἐπὶ τῶν πόλων, μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν καὶ ἐν τοῖς τροπικοῖς θὰ ἐμφανισθῇ ὁ παγετός. Τοῦ Χρονικοῦ τούτου διαστήματος μέγα μέρος διέρρυσεν ἡδῇ. Ἀλλὰ καὶ μικρὸν μέρος αὐτοῦ, οἱ αἰὲς χρόνοι τῆς ζωῆς, ἥτοι τὸ διάστημα τὸ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν παγετῶνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων εἶνε τοσοῦτον, ὥστε τὰ χρονικὰ διαστήματα τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας συγκρινόμενα πρὸς ἐκεῖνον εἶνε βραχύτατα.

Ὅσα δὲ ἐκατομύρια αἰώνων παρήλθον ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ζωῆς! Ἀλλ' ὁ χρόνος καθ' ὃν ἡ γῇ κατοικεῖται ὑπὸ ζώντων ὀργανικῶν ὄντων εἶνε ἐλάχιστον μέρος τῆς ἱστορίας αὐτῆς. Ἐάν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ θερμοκρασία τῆς γῆς κατέλθῃ ἀπὸ 700° μέχρι 10° κατὰ μέσον ὅρον, πόσοι αἰῶνες παρήλθον, ὥς ὁ ἡμέτερος πλανήτης ἀπὸ πολλῶν 10000° ἐφύχθη μέχρι 700°! Καὶ ὅταν ἡ γῇ ἀποφύχθῃ καὶ ἡ ζωὴ ἐκλίπῃ, ἴσως ἄλλα οὐράνια σώματα θὰ ὦσιν ἡδῇ ἐν καταστάσει, ἐν ἣ εἶνε δυνατόν νὰ παραχθῇ ἡ ζωή. Οὕτως ἡ ζωὴ καταστρέφεται μὲν ἐπὶ τινων οὐρανίων σωμάτων, ἐμφανίζεται μὲν ἐπὶ τινων οὐρανίων σωμάτων, ἐμφανίζεται δὲ ἐπ' ἄλλων.

Ἀλλ' ἐν ἀπωτάτῳ μέλλοντι καὶ ἐκ τοῦ σύμπαντος θὰ ἐκλίπῃ ἡ ζωή, ὡς παραδέχονται οἱ ἐξοχώτατοι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων φυσικοὶ, ὁ William Thomson καὶ ὁ Helmholtz. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὁ Helmholtz λέγει τὰ ἑξῆς: «Τὴν θερμότητα σώματός τινας, ὅπερ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφύξωμεν παραιτέρω, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μεταβάλλωμεν εἰς ἄλλην ἐνέργειαν οἷον μηχανικὴν, ηλεκτρικὴν καὶ χημικὴν. Οὕτως ἐν τῇ ἀτμοσφαιρῇ μεταβάλλομεν μέρος τῆς θερμότητος τῶν διαπύρων ἀνθρώκων εἰς ἐργασίαν, μεταβιβάζοντες αὐτὴν εἰς τὸ ἥττον θερμὸν ὕδωρ τοῦ λέδητος· ἐάν ὅμως πάντα τὰ σώματα τῆς φύσεως εἶχον τὴν αὐτὴν θερμοκρασίαν, θὰ ἦτο ἀδύνατον μέρος τῆς θερμότητος αὐτῶν νὰ μεταβάλλωμεν εἰς ἐργασίαν. Σύμπαντες αἰοιτοὶν τὴν ἐν τῷ σύμπαντι δύναμιν δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς δύο